Academic Session 2022-23

कक्षा – 8

विषय –संस्कृत

पुस्तक का नाम– रूचिरा भाग–3

मास	विषयवस्तु	अधिगम उपलब्धियाँ
अप्रैल, 2023	मङ्गलम् भाषा, वर्णोच्चारणम् प्रथमः पाठः सुभाषितानि पदोच्चारणम् श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्	भाषा, वर्णोच्चारणपूर्वकंमनः कीदृग् भवतिइतिज्ञानम् अभवत्। मानवजीवनस्य महत्त्वंकिमितिज्ञानम् अभवत् पदोच्चारणम्, श्लोकगायनपूर्वकं, गुणस्य, निर्गुणस्य, कृपणस्य, पुरुषार्थस्य च मानवजीवनेमहत्त्वं।वर्णविचारः, वर्णोच्चारणस्य ज्ञानम्।
	द्वितीयः पाठःबिलस्यवाणी न कदापि मे श्रुता अव्ययप्रयोगज्ञानम्	अव्ययप्रयोगज्ञानम्अभवत्। पंचतन्त्र विषयकंज्ञानम् अभवत्।कारकज्ञानमभवत् ।
	पाठानांपुनराभ्यास :	भाषा, वर्णोच्चारणपूर्वकंमनः कीदृग् भवतिइतिज्ञानम् अभवत्।मानवजीवनस्य महत्त्वंकिमितिज्ञानम् अभवत् पदोच्चारणम्, श्लोकगायनपूर्वकं, गुणस्य, निर्गुणस्य, कृपणस्य, पुरुषार्थस्य च मानवजीवनेमहत्त्वं।वर्णविचारः, वर्णोच्चारणस्य ज्ञानम्।अव्यय प्रयोगज्ञानम्अभवत्।पंचतन्त्र विषयकंज्ञानम् अभवत्।कारकज्ञानमभवत् ।
मई, 2023	तृतीय पाठः डिजीभारतम् विशेषणविशेष्य ज्ञानम्	आधुनिकशिक्षायां सङ्गणकस्य उपयोगिताइन्टरनेटस्य प्रयोगंच। प्रत्ययानांविशेषण–विशेष्य पदानां च ज्ञानमभवत्।
	पाठस्य पुनराभ्यासः	आधुनिकशिक्षायां सङ्गणकस्य उपयोगिताइन्टरनेटस्य प्रयोगंच। प्रत्ययानांविशेषण–विशेष्य पदानां च ज्ञानमभवत्।
	चतुर्थः पाठः सदैवपुरतो निधेहि चरणम् लोट्, विधिलिङ् लकारयोः प्रयोगः	लोट् ,विधिलिङ्गलकारयोः प्रयोगाभ्यासोजातः।कवितांपठित्वादेशभक्तिः कर्तव्यपरायणता च समधिगता।

	पाठस्य पुनराभ्यासः	लोट् ,विधिलिङ्गलकारयोः प्रयोगाभ्यासोजातः।कवितांपठित्वादेशभक्तिः कर्तव्यपरायणता च समधिगता।
जून, 2023	**Summer Vacations from 1st June 2023 to 30th June, 2023**	
जुलाई, 2023	पंचमः पाठः कण्टकेनैवकण्टकम् ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग शब्दरूपाणांप्रयोगः	ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग–शब्दरूपाणां प्रयोगाभ्यासोजातः। पाठंपठित्वाकर्मानुसारेणैवफलंलभ्यते।
	षष्ठः पाठः गृहं शून्यंसुतांविना अव्ययज्ञानम्	स्त्रीणांसम्मानं, लिङ्ग परीक्षणंजघन्य कृत्यम्, पुत्रीं रक्ष पुत्रीं पाठय च अव्ययपदानांज्ञानम्।
	पाठानांपुनराभ्यास :	ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग–शब्दरूपाणां प्रयोगाभ्यासोजातः। पाठंपठित्वाकर्मानुसारेणैवफलंलभ्यते। स्त्रीणांसम्मानं, लिङ्ग परीक्षणंजघन्य कृत्यम्, पुत्रीं रक्ष पुत्रीं पाठय च अव्ययपदानांज्ञानम्।
	1stStudent Assessment Test in the last week of July	
अगस्त, 2023	सप्तमः पाठः भारतजनताऽहम् सन्धिज्ञानम्	भारतीय जनतायाः विविध कौशलानाम्, विविध–रुचिनाम् इत्यादयः वर्णितम्।सन्धिज्ञानम्, उचितानुचितकथनानाम् ज्ञानम्।
	पाठस्यपुनराभ्यास :	भारतीय जनतायाः विविध कौशलानाम्, विविध–रुचिनाम् इत्यादयः वर्णितम्।सन्धिज्ञानम्, उचितानुचितकथनानाम् ज्ञानम्।
	अष्टमः पाठः संसारसागरस्य नायकाः संस्कृतसंभाषणाभ्यासः भू, पठ्, लिख्, पा, स्था, कृ, भक्ष्,	संस्कृतसंभाषणाभ्यासोजातः।विषयवस्तुगत धातु रूपाणांपंचलकारेषुप्रयोगाभ्यासोजातः पृथिव्यां यत्किमपि दृश्यतेतत्सर्वंमानवनिर्मितम् इतिविज्ञाय तेषांकर्तागजधरइतिनामकस्य शिल्पिकारस्य ज्ञानम् अभवत्।

	अस्, गम्, घ्रा, हृ, रक्ष्, हस्, खाद्, वद्, नम्, पच्, प्रच्छ्, क्रुध्, त्यज्, दिव्, तुद्, सेव्, लभ्, जन्, वृत्, याच्, शक्, श्रु, प्रभृति धातु रूपाणांपंचलकारेषुप्रयोगाभ्यास	
	पाठस्यपुनराभ्यास :	संस्कृतसंभाषणाभ्यासोजातः।विषयवस्तुगत धातु रूपाणांपंचलकारेषुप्रयोगाभ्यासोजातः पृथिव्यां यत्किमपि दृश्यतेतत्सर्वंमानवनिर्मितम् इतिविज्ञाय तेषांकर्तागजधरइतिनामकस्य शिल्पिकारस्य ज्ञानम् अभवत्।
सितम्बर, 2023	नवमः पाठः सप्तभगिन्यः प्रत्ययज्ञानम्,वाच्यपरिवर्तनम् प्रेरणार्थकक्रियापदप्रयोगाभ्यासः कारकप्रयोगाभ्यासः,	प्रत्ययज्ञानम् ,वाच्य परिवर्तनम् प्रेरणार्थकक्रियापदानांप्रयोगाभ्यासोजातः। पूर्वोत्तरराज्यानांभौगोलिकं,सांस्कृतिकं,ऐतिहासिकं च महत्त्वंज्ञातम्।
	दशमः पाठः नीतिनवनीतम् सर्वनाम–पदानांप्रयोगाभ्यासः	सर्वनाम–पदानांप्रयोगाभ्यासोजातः। वृद्धानांसम्मानं, सदाचारतथा च सत्यासत्यमार्गस्य ज्ञानम्।विधिलिङ्ग–लकारस्य प्रयोगाभ्यासः जातः।सन्धि पदानांज्ञानंजातम्।
	पाठानांपुनराभ्यास :	प्रत्ययज्ञानम् ,वाच्य परिवर्तनम् प्रेरणार्थकक्रियापदानांप्रयोगाभ्यासोजातः। पूर्वोत्तरराज्यानांभौगोलिकं,सांस्कृतिकं,ऐतिहासिकं च महत्त्वंज्ञातम्।सर्वनाम–पदानांप्रयोगाभ्यासोजातः। वृद्धानांसम्मानं, सदाचारतथा च सत्यासत्यमार्गस्य ज्ञानम्।विधिलिङ्ग–लकारस्य प्रयोगाभ्यासः जातः।सन्धि पदानांज्ञानंजातम्।
Half Yearly Examination in the Month of September		
अक्तूबर ,2023	एकादशःपाठः सावित्री बाईफुले उपसर्गप्रयोगाभ्यासः, अव्यय प्रयोगाभ्यासः,	उपसर्गप्रयोगाभ्यास–ज्ञानंजातम्।अव्यय प्रयोगाभ्यासज्ञानंजातम्।बालिकाः महिलाश्चशिक्षांप्राप्तुंकथंसंघर्षम् अकुर्वन् इतिज्ञानम् अनुभवश्चजातः।

	पाठस्यपुनराभ्यास :	उपसर्गप्रयोगाभ्यास–ज्ञानंजातम् ।अव्यय प्रयोगाभ्यासज्ञानंजातम् ।बालिकाः महिलाश्चशिक्षांप्राप्तुंकथंसंघर्षम् अकुर्वन् इतिज्ञानम् अनुभवश्चजातः ।
	द्वादशः पाठः कः रक्षति कः रक्षितः संस्कृत–संभाषणाभ्यासः	संस्कृत–संभाषणाभ्यासोजातः । प्रतिमानवः प्लास्टिकस्यूतस्य उपयोगंकरोति ।इदानींपर्यावरणस्य रक्षणं कः कथं च करिष्यतिइतिज्ञानम् अभवत् ।
	पाठस्यपुनराभ्यास :	संस्कृत–संभाषणाभ्यासोजातः । प्रतिमानवः प्लास्टिकस्यूतस्य उपयोगंकरोति ।इदानींपर्यावरणस्य रक्षणं कः कथं च करिष्यतिइतिज्ञानम् अभवत् ।
नवम्बर, 2023	त्रयोदशः पाठः क्षितौराजतेभारतस्वर्णभूमिः चित्रं दृष्ट्वावाक्यनिर्माणज्ञानम्, अपठितपद्यांशानां/गद्यांशानांप्रयोगः	प्राचीनपरम्परायाः संस्कृतेः, भारतस्य सौन्दर्यज्ञानम् जातम् ।चित्रं दृष्ट्वावाक्यनिर्माणज्ञानम् एवंअपठितपद्यांशानां/गद्यांशानांप्रयोगाभ्यासोजातः ।
	चतुर्दशः पाठः आर्यभटः कथा घटनाक्रमलेखनाभ्यासः अनुप्रयुक्तव्याकरणाभ्यासः	कथा घटनाक्रमलेखनाभ्यासोजातः ।अनुप्रयुक्तव्याकरणाभ्यासोजातः ।भारतस्य गौरवम् आर्यभट्टस्य गणितविषयकम्, खगोलविषयकं च ज्ञानम् अभवत् ।
2nd Student Assessment Test in the last week of November		
दिसम्बर ,2023	पंचदशः पाठःतीजपर्व संस्कृतसम्भाषणम्, संवादविधायाः प्रयोगः, पर्वमहत्त्वम्, प्रदेशस्य संस्कृतेः महत्त्व–प्रतिपादनम्	संस्कृत–सम्भाषणेगतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, पर्वमहत्त्वविज्ञानम्, प्रदेशस्य संस्कृतेः परम्पररायाश्चमहत्त्व–ज्ञानं च अभवत् ।
	पाठस्यपुनराभ्यास :	संस्कृत–सम्भाषणेगतिः, संवादविधायाः प्रयोगाभ्यासः, पर्वमहत्त्वविज्ञानम्, प्रदेशस्य संस्कृतेः परम्पररायाश्चमहत्त्व–ज्ञानं च अभवत् ।
जनवरी, 2024	**Winter Break from 1st January to 15th January**	

	षोडशः पाठःसर्वत्रसमदर्शनः पदोच्चारणम्, श्लोकगायनम्, छन्दोज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व–प्रतिपादनम्	पदोच्चारणाभ्यासः, श्लोकगायनाभ्यासः, छन्दोविज्ञानम्, गीतायाः महत्त्व–ज्ञानं च अभवत्।
	3rd Student Assessment Test in the last week of January	
फरवरी, 2024	परिशिष्टम् स्वरसन्धिः(दीर्घ, यण्, गुण, वद्धि,अयादिः)कारकम्,उपसर्गः, प्रत्ययाः अस्मद्, युष्मद्, यत्, इदम् त्रिषुलिंगेषुसर्वनाम शब्दरूपाणि।	वर्णविचारः, स्वरसन्धिः(दीर्घ, यण्, गुण, वृद्धि, अयादिः) कारकम्, उपसर्गाः, प्रत्ययाः। अस्मद्, युष्मद्, यत्, इदम् त्रिषुलिंगेषुसर्वनामप्रभृति शब्दरूपाणांज्ञानम् अभवत्।
	परिशिष्टम् मातृ, स्वसृ ऋकारान्त स्त्रीलिंगराजन् नकारान्तपुंल्लिंगशब्दरूपाणि। खाद्, इष्, धातुरूपाणि संख्यावाचक, (51–100) शब्दानांज्ञानम्।	मातृ, स्वसृ ऋकारान्त स्त्रीलिंगराजन् नकारान्तपुंल्लिंग शब्दरूपाणां। खाद्, इष्, धातुरूपाणां संख्यावाचक, 51–100) शब्दानांज्ञानम् अभवत्।
मार्च,2024	समस्तपाठानांअभ्यासानां च पुनरावृत्तिः	दृढीकरणम्
	Annual Assessment in the third week and fourth of March	